ל: אמר להם הממונה פרק שלישי יומא

רבי יהודה אומר לא מצורע בלבד אמרו אלא כל אדם. לפרש"י דפרכים לעיל בפ"ק (דף טז:) רב אדא בר אהבה אמר הא מני ר' יהודה היא דתניא משום דאשכחן דפליג אקמתי דמדות ומייתי גרייתא דשמעינן ליה לרבי יהודה דאמר מזבח ממולא וסתמא דמדות לית ליה מזבח ממולא מהא דהכא הוה מצי לאיתויי דפליג אסתמא דרישא י"ל מהא דהכא לא מצי לאיתויי דאיה דאיכא למימר שאני הכא דפליג בהדיא במשנה אבל היכא דלא החזכה במשנה דפליג דילמא לא פליג להכי מייתי מהדיא דמזבח ממולא ועי"ל דמהכא לא הוה שמעינן דפליג דאיכא למימר כולה ר"י היא ומשום דקתני גרישא שהלשכה קרויה לשכת מצורעין ופירש למה נקראת כך לפי ששם מצורעים טובלים ומעיקרא ניתקנה בשביל זה קאמר ר"י דלאחר שנתקנה הרגילו לטבול בה כל אדם טהור הרוצה ליכנס לעזרה:

אי דלא טביל הערב שמש בעי. תימה לי מאי קפריך הא בימי ספרו אינו אסור ליכנס אלא בתחנה שביה ולשכת מצורעים לא היתה נקודם מדנכנסו לה מתוסרי כפורים י"ל דהכי פריך כיון דלא מצי להכניס ידיו לבהונות היום עד שיעריב שמשו ל"ל דעיל בהר הבית לטבול שם בשלמא אי בשמיני אייר ובכר טבל מבע"י טביל התם כדי שלא יסיח דעת שיחזור לו להכניס ידיו מיד אי נמי י"ל הכי דמדאוריתא מותר ליכנס בהר הבית כל ימי ספרו מ"מ מדרבנן גזרו שלא יכנס דבפרק בתרא דנגעים [מ"ג] קאמר דלאחר תגלחת ימי [גמרו] הרי הוא כשרץ ובפ"ק דכלים [מ"ח] תנן עזרת נשים מקודשת הימנו שאין שום טבול יום נכנס לשם ולשכת מצורעים היתה עומדת בעזרת נשים והיא אחת מארבע לשכות שבארבע מקצעותיה: **היסח** הדעת שלישי ושביעי בעי. טמא שרץ ונבילה וכל הנך דלא מצרכינן להו אחת שלישי ושביעי ל"ל כגון דלא אסתו דעתייהו: **נימא** רבנן דפליגי עליה דר"י דבן זומא ס"ל. פרש"י ונימא דהני רבנן לאו היינו רבנן דפליגי עליה במדות ותימה לי מ"כ מאי מספקא ליה לאחיי דפשיטא לית לן למימר דפליגי ארבנן דמסכת מדות דאם כן קשה דרבנן אדרבנן דבכמה דוכתי פריך הכי דר"י אדר"י קשיא דרבנן אדרבנן ל"ק ומשני וכו' ולא משמעיה לשנויי בשום דוכתא תרי רבנן מינהו אלא ל"ל דאפילו אי ס"ל כבן זומא לא פליגי ארבנן דר"י דמסכת מדות דאיכא למימר נמי התם הוא הדין אבר כל אדם והא דנקט מצורעין משום דעיקר הלשכה נתקנה בשביל כך שיש בהן צורך לטבול והכניס ידיהם לאחר בהבונות מ"נ נקט מצורע להודיענך כחו דר"י דפליגא ואמר לא מצורע אמרו אלא אבר כל אדם דוקא מ"נ דוקא ניחא דבהא פליגי דת"ק סבר דלשאר כל אדם הנכנס לעזרה היה במקום אחר ור"י סבר דלא מצורעים בלבד טובלין שם בלשכה אלא אף כל אדם הנכנס לעזרה מ"נ איכא למימר כולה ר"י היא ומשום דקתאמר מעיקרא שהלשכה נקראת לשכת מצורעים לפי שניתקנה תחילה לטבילת מצורעים הולרך לחזור ולפרש לא מצורע בלבד טעון טבילה אלא אף שאר כל אדם: **כבן** זומא סבירא להו. הוא הדין דבר"י נמי סבירא להו דעד כאן לא פליגי בן זומא ור"י אלא אי דאוריתא אי דרבנן אבל תרוייהו מודו דטהור הנכנס לעזרה בעי טבילה אלא נקט בן זומא משום דעיקר השאלה נשאלה ממנו ומשיב דבעי טבילה:

מתוך

באחולי עבודה קא מיפלגי לבן זומא מחיל עבודה לר"י לא מחיל עבודה ולבן זומא מי מחיל [א] **והתניא** [ב]כהן גדול שלא טבל ולא קידש בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודתו כשרה אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט [ג]שלא קידש ידיו ורגליו שחרית ועבד עבודה עבודתו פסולה אלא למיקם בעשה קא מיפלגי לבן זומא קאי בעשה לר' יהודה לא קאי בעשה ומי אית ליה לר' יהודה האי סברא [ד]והתניא [ה]מצורע טובל ועומד [ו]בשער ניקנור רבי יהודה אומר אינו צריך טבילה שכבר טבל מבערב ההוא כדתני טעמא שכבר טבל מבערב ודקאמרי לה מאי קאמרי לה משום דקא בעי למרמא אחריתי עליה לשכת המצורעין ששם מצורעין טובלין ר"י אומר לא מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם לא קשיא הא דטביל הא דלא טביל אי דלא טביל הערב שמש בעי אלא אידי ואידי דטביל הא דאסח דעתיה הא דלא אסח דעתיה אי אסח דעתיה הזאת שלישי ושביעי בעי דאמר [ז]ר' דוסתאי בר מתון אמר רבי יוחנן הסח הדעת צריך הזאה שלישי ושביעי אלא אידי ואידי דלא אסח דעתיה ולא קשיא הא דטביל על דעת ביאת מקדש הא דלא טביל על דעת ביאת מקדש ואב"א תני לא מצורעין אמרו אלא כל אדם רבינא אמר רבי יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי מצורע אין צריך טבילה לדידכו אודו לי איזי מיהת דלא מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם ורבנן מצורע דייש בטומאה כל אדם לא דיישי בטומאה א"ל אביי לרב יוסף נימא רבנן דפליגי עליה דר"י כבן זומא סבירא להו והאי דקתני מצורע להודיעך כחו דר"י או דילמא שאני מצורע דדייש בטומאה א"ל [ח]שאני מצורע דדייש בטומאה א"ל אביי לרב יוסף [ט](לר"י דאמר סרך) טבילה (היא) זו

חוצין

כאחולי עבודה. אם לא טבל שחרית ועבד: **לבן זומא.** דאמר דאוריתא היא שהרי נתן ק"ו לדרש הוא עבודתו ממולגת: **לרבי יהודה.** דאמר דרבנן היא לא מחיל: **ולבן זומא מי מחיל.** והא מכהן גדול ביום הכפורים יליף לה והוא עצמו שלא טבל ולא קדש ביומ"כ בין בגדי זהב לבגדי לבן שהוא משנה בה עבודתו כשירה: **אחד כ"ג כו' עבודתו פסולה.** בפרק שני דזבחים (דף יט:) יליפינן דכשלא רחון ידיס ורגליס מחלל עבודה: **לבן זומא קאי עליה בעשה.** מק"ו דכ"ג שעובר בעשה כדכתיב (ויקרא טז) ורחץ (ט) את בשרו במים ולבשם: **ומי אית ליה לר' יהודה הך סברא.** דמתני' שיהיו כל הנכנסין לעזרה לריחץ טבילה: **מצורע.** בשמיני שלו אע"פ שטבל בשביעי כדכתיב (שם יד) והיה ביום השביעי יגלח וגו' מחר וטובל בשמיני כשמניח קרבנותיו: **ועומד בשער ניקנור.** להכנים ידיו ורגליו בפנים למתן בהונות מדם האשם ושמן הלוג: **כדאני טעמא שכבר טבל בערב.** רבי יהודה לטעמיה דאמר אין טבילת שחרית הבאים לעזרה אלא לזכור טומאה ישנה חה אין צריך לכך שהרי טבל אמש לכל טומאה שעליו: **ודקאמרי לה מאי קאמרי לה.** מי שעוסק במשנה זו להשיב ממנה בנית המדרש למה נתעסק הלא טעם מפורש הא: **לשכת מצורעין.** קרבנותיו: **ששם מצורעים טובלין.** בשביל שמכניסין בהונותיהן לעזרה: **אלא כל אדם.** הנכנס לעזרה מדקאמר בלבד מבלל דאית ליה טבילה במצורע: **דלא עביל.** מבערב לגרעתו: **אסח דעתיה.** משמירת גופו צריך הזאה שמא נכנס לאהל המת ולא שם אל לבו: **לדידי מצורע אין צריך טבילה.** שבבר טבל: **דייש בטומאה.** לאותה טומאה והורגל עד עכשיו ליגע בטומאה לפיכך הוא בחשש טומאות שמא אחר טבילה נגע: **נימא רבנן דפליגי עליה דר"י.** דמתני' קמייתא דקתני מצורע טובל ועומד וכו' כבן זומא סבירא להו דאמר דאוריתא היא לכל אדם הילכך לא שנא טבל א] מבערב וכ"ש לא טבל ולאו היינו רבנן דמתני' דפליגי עליה במשנה דמדות או דילמא חדא תנא היא ושאני מצורע דדייש בטומאה:

מוכן

מסורת הש"ס

ב) זבחים יט: תוספתא דמנחות פ"ח ה"ז [תוספתא פ"ח הט"ו], ג) [מנגעים פי"ד מ"א איתא שם והנהת הכ"ש שם הנה מתיבה דלא מייתי הש"ס דהכא המשנה ולפמ"ש התוס' בספרים ק"ס: ד"ה מיתיבי כו' נראה דמייתי הכריתא ולא המשנה משום דלא נשנית שם שכבר טבל מבערב), ג) [תוספ' נגעים פ"מ ה"טו], ד) [זבחים עט. ע"ש], ה) רש"ל מ"ז, ו) רש"ל.

הגהות הב"ח

(ז) רש"י ד"ה וכתן בגדים את בשרו ולבשם:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה נימא רבנן וכו' הלכך ל"ש טבל מבערב וכו'. מלא מבערב נתחק וע"ל על דעת ביאת מקדש ויליק:

מוסף רש"י

שלא טבל ולא קידש. כגון בחמש עבודות של יום הכפורים דלעיל (לקמן לב.) שהוא משנה מבגדי זהב לבגדי לבן ומבגדי לבן לבגדי זהב, וצריך לכל חילוף עבילה ושני קידושין מן המקדש. אם לא טבל ולא קידש עבודתו כשרה (זבחים יט:). שלא קידש ידיו ורגליו שחרית. כן כיום הכפורים כן בכל השנה, עבודתו פסולה. כדלעיל מוקה מוקה ממתוסר כנדים (שנז).

תוס' ישנים

אשכחינן שני קידושין אפילו כ"ג שלובש בגדי קדש אם לא נאמר שנאמר שאר אדם מכהן גדול וכהן שלובש בגדי קדש נלף מהקישא בשאר אדם לענין שלא יעבוד בבגדי לבן ובגדי קדש ויבין עבודה לעבודה מבגדי לבן לבגדי זהב ותני מילי דינהו ולא כפירוש הקונטרס: רבי יהודה אומר כו'. לית ליה הלי אלא קל ומומר דבן זומא ושמא אית ליה שום פירכא עליה (ע"כ שיין לע"ל):

ומי מחיל והתניא כהן גדול כו'. תמצאנו כהן אר"ה מנא ליה דמיתוקמא כבן זומא דילמא ר"י היא וי"ל דהוא שפעיא ליה דמתוקמא כבולי עלמא: אי אמת דעתיה האמת שלישי ושביעי בעי. היינו בטומאת המת מטעיל היסח הדעת לענין האזה אבל בטומאת ערב ושאר טומאות לא

(ח) נראה דל"ל אבל קידוש ידים ורגלים של שחרית שנאמר ורחצו כו'.

(ט) הוא התחלת דיבור בפ"ש.

דמחייב בן זומא אלא בכהן גדול שלובש בגדי קדש אבל אחר כל אדם לא כדפירש לעיל יש לומר בן זומא מחייב מדרבנן ומקבלת יש לה תלמודא:

לא מצורעים אמרו אלא כל אדם זולתי המצורעים. שהמצורעים גורדא אינו צריך טבילה שכבר טבל. איבעית אימא ר' יהודה בהא מתניתא לדבריהם דרבנן קאמר להו, לדידי מצורע לא בעי טבילה דהא טבל, אלא לדידכו אודו לי דלא מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם כדי שיזכור טומאה ישנה שבידו ויפרש. ורבנן לא מצורע שני דדייש בטומאה. ואסיקנא דרבנן דפליגי על ר' יהודה, לאו משום דסבירא להו כבן זומא דמצרכי טבילה לכל מאן דעייל בחול לקודש, אלא מצורע בלבד משום דדייש בטומאה. והאי דאצרכוה טבילה אע"ג

עין משפט נר מצוה

יב א מי' פ"ב מהלכות עבודת יום"כ הלכה ג ופ"ח מהלכות בית המקדש הלכה ז:
יג ב מי' פ"ה מהלכות בית המקדש הלכה ח:
יד ג מי' פ"ד מהלכות ממזרים כפרה הלכה ח:
טו ד שם הלכה כ:
טז ה שם הלכה ח:

רבינו חננאל

ואם לא טבל ועבד ואומר רמאי אנוסאי ולא אידכר עבודתו כשרה. ולכן זומא מי שלא טבל מחיל עבודתו. ואקשינן עליה והתניא כהן גדול שלא טבל כו' עבודתו כשרה. אבל קידוש[ו], שנאמר ורחצו ידיהם ורגליהם ולא יטמאו, אם עבר בלא קידוש עבודתו פסולה. ופרקינן אלא למיקם בעשה, שנאמר ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו ויצא ועשה את עולתו וגו'. לכן זומא קאי בעשה כדאמרן כל המשנה צריך טבילה, לר' יהודה לא קאי בעשה. ואקשינן וכי ר' יהודה מצריך ליכנס בעזרה בטבילה משום סרך, והתניא מצורע טובל ועומד בשערי ניקנור כדי להזות עליו. ר' יהודה אומר אינו טובל שכבר טבל מבערב. ופרקינן ההוא כדקתני טעמא שכבר טבל מבערב. כלומר אילו לא טבל בערב היה מצריכו טבילה בטעמיה. ואקשינן וכי ר' יהודה לא מצריך טבילה למצורע, והתניא לשכת המצורעין ששם מצורעין טובלין, ור' יהודה אומר לא מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם. מכלל שנם המצורעין טובלין. ופרקינן הא דתני כי ר' יהודה מצריך למצורע טבילה, בדלא טביל עדיין כלל. ודחי להאי, ולפירוקא נמי דפריק צריך טבילה כדאסח דעתיה דחייש שמא נגע בטומאה ולא ידע. גם זו נדחת דהיסח הדעת הזאה שלישי ושביעי בעי. ואמרינן אלא לעולם דלא אסח דעתיה, והאי דקתני אינו טובל, בשטבל בערב על דעת ביאת מקדש. והאי דקתני צריך טבילה בשלא טבל על דעת ביאת מקדש, דקיימ"ל כי הטובל לדבר אע"פ שנטהר אינו טהור לחמור ממנו, כדתנן במסכת חגיגה פרק ב' הטובל לתרומה והוחזק לתרומה אסור לקדש. הטובל לקדש והוחזק לקדש אסור לחטאת. איבעית אימא לא תימא בהא מתניתא בלבד אלא הכי קתני ר' יהודה אומר לא מצורעים אמרו אלא כל אדם זולתי המצורעים. שהמצורעים גורדא אינו צריך טבילה שכבר טבל. איבעית אימא ר' יהודה בהא מתניתא לדבריהם דרבנן קאמר להו, לדידי מצורע לא בעי טבילה דהא טבל, אלא לדידכו אודו לי דלא מצורעין בלבד אמרו אלא כל אדם כדי שיזכור טומאה ישנה שבידו ויפרש. ורבנן לא מצורע שני דדייש בטומאה. ואסיקנא דרבנן דפליגי על ר' יהודה, לאו משום דסבירא להו כבן זומא דמצרכי טבילה לכל מאן דעייל בחול לקודש, אלא מצורע בלבד משום דדייש בטומאה. והאי דאצרכוה טבילה אע"ג

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com